

מטעם 103 לפרשת בראשית
רמזים בטעמי המקרא בפרשה

בס"ד

מהספר העתידי **רמזי טעם עם טעם לשב"ח** מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

תחל שנה וברכותיה. טועמ"ה חיים זכו.

בְּרֵאשִׁית (טפחא) בְּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ (בראשית א,א)

המשנה (חגיגה ב,א) אומרת: "קל המסתכל בארבעה דברים, ראוי לו כאלו לא בא לעולם: מה למעלה, מה למטה, מה לפניו, ומה לאחור. וכל שלא חס על כבוד קונו, ראוי לו שלא בא לעולם".

ומבאר רבי **עובדיה מברטנורא**: "מה לפניו-קודם שנברא העולם, מה לאחור-בסוף העולם לאחרית הימים".¹

כך גם פותחת התורה באות ב', כמבואר (ירושלמי חגיגה דף י עא): ר' יונה בשם ר' לוי בבי"ת נברא העולם מה בי"ת סתום מכל צדדיו ופתוח מצד אחד, כך אין לך רשות לדרוש מה למעלה ומה למטה מה לפניו ומה לאחור אלא מיום שנברא העולם ולבא". ע"כ.

ונרמז בטעמים: **בְּרֵאשִׁית** בטעם טפחא, שצורתו **כסוגר** את מה שהיה "לפנים", קודם שנברא העולם. וכן כל הטעמים בפסוק זה הם **מתחת** למלים, **אך בלי ירידה במנגינות** (אין דרגא או תביר), רמז שאין לחקור מה למעלה ומה למטה.

שלום המאירי

בְּרֵאשִׁית (טפחא) בְּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ (בראשית א,א)

בתלמוד הירושלמי (תענית כג עא) מובא שכאשר רצה משה רבנו ע"ה לשבור את הלוחות, חטף אותם כביכול מהקב"ה:

"רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן, הלחות היו אורכן ששה טפחים ורחבן שלשה והיה משה תפיש בטפחיים, והקב"ה בטפחיים, וטפחיים ריוח באמצע. כיון שעשו ישראל אותו מעשה ביקש הקב"ה לחוטפן מידו של משה **וגברה ידו של משה וחטפן ממנו** הוא שהכתוב משבחו בסוף ואומר ולכל היד החזקה..."

על מדרש זה כתב רבי אברהם חזקוני ז"ל בספר **שתי ידות**², בשם הרב רבי **אפרים פנצירי** ז"ל תלמיד האר"י ז"ל מ"כ, שמצא בכת"י קדש נ' טבואל הקדמון, המסביר שששת הטפחים הם כנגד חמשה חומשי תורה וכנגד אותה תורה שיחדש לעתיד לבא בתוספת גילוי אור התורה ממה שיש לנו עתה והוא ספר ששי של תורה.

¹**בתוספתא** מסכת חגיגה פרק ב,ג: כל המסתכל בארבעה דברים ראוי לו [כאלו לא] בא לעולם מה למעלה מה למטה מה לפניו ומה לאחור [יכול] קודם למעשה בראשית? תלמוד לומר (דברים ד) למן היום אשר ברא אלקים אדם על הארץ יכול [עד שלא נבראו סדרי תקופות תלמוד לומר (שם) ולמקצה השמים ועד קצה השמים מה תלמוד לומר למן היום אשר ברא אלקים אדם על הארץ? מן היום אשר ברא אלקים אדם על הארץ אתה דורש ואי אתה דורש] מה למעלה מה למטה מה היה ומה עתיד להיות.

²**שתי ידות**, רבי אברהם בן יחזקיה חזקוני, אמשטרדאם תפו דף ג עא, מובא ב**פנה אליהו** - חלק א רבי אליהו בן עזרא חמוי, ירושלים תשמג עמ' 96, וכן **בקרוב נתנאל** - על התורה, רבי נתנאל משה אב"ד דמשק תשכח עמ' ד. וראה מה שכתבתי לקמן ויקרא א,א.

מטעם 103 לפרשת בראשית
רמזים בטעמי המקרא בפרשה

בס"ד

מהספר העתידי **רמזי טעם עם טעם לשב"ח** מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

"וכשגברה ידו של משה על יד הקדוש ברוך הוא נשתברו אלו השני טפחים שביד הקדוש ברוך הוא, **וחטף משה טפח אחד** מידו של הקדוש ברוך הוא דהיינו **ספר בראשית** ולא נשאר ביד הקדוש ברוך הוא אלא טפח אחד דהיינו ספר אחד שמתחיל באלף³ וכו', ועל זה נעשו חמשה חומשי תורה לישראל ולא ששה". ע"כ.

ונרמז בטעמים: **בְּרֵאשִׁית** (טפחא), כי משה רבנו חטף כביכול **טפח** אחד מיד הקב"ה, וזהו ספר **בראשית**.

שלום המאירי

בְּרֵאשִׁית (טפחא) **בְּרֵא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ** (בראשית א,א)

רבי צבי אלימלך ב"ר דוד שפירא מבלוזוב⁴ שבטעמי טפחא בתחילת התורה ובסופה נרמזו הלוחות. התורה מתחילה באות ב' ומסתיימת באות ל', ראשי תבות ב' ל'וחות. ומפני שהלוחות היו ארכן, רחבן ועוביין ששה ששה טפחים, אך נחלק עביין לשני הלוחות⁵, לכן באה ב' גדולה בתחילת התורה, שצורתה היא שלשה ווי"ן, לרמז על ג' פעמים ו' טפחים הנזכר.

על פי זה מובן גם שהתורה פותחת **בְּרֵאשִׁית**, טפחא, ומסיימת **לְעֵינֵי**, טפחא⁶, לרמז על **שני טפחים** שבלוחות, כפי שאמרו חז"ל⁷ "א"ר ברכיה הלוחות היו ארכן ששה טפחים. כביכול היו ביד מי שאמר והיה העולם שני טפחים, ובידו של משה שני טפחים, ושני טפחים היו מפרישין בין יד ליד".

וזה פירוש הפסוק (תהילים לט,ו) "**הִנֵּה טְפָחוֹת** נְתַתָּה יְמִי", שכל ימינו ושנותינו הוא רק לעסוק ב**טפחיים**, שהיא **התורה** המתחילה ומסיימת בטעם **טיפחא**.

ועוד, התורה מתחילה בניקוד **שב"א** ומסיימת **בצרי**, אותיות **יצר**, שע"י התורה אדם ניצל מיצה"ר, שע"י התורה **נשבה היצר**. וכן המעשה (מנחות ד עא) באותו חסיד שבאו ד' ציציותיו **וטפחו** לו על פניו וניצל מיצה"ר. לכן באו טעמי **הטפחא** בתחילת התורה ובסופה, לרמז שלימוד התורה ומצוותיה באו **וטפחו** על פניו, ועי"ז ינצל מעצת היצר.

³ מבאר שם שספר זה ראוי להיות ראשון, ולפתוח באות א' רמז לאצילות, כשם שספר בראשית פותח באות ב' רמז לבריאה.

⁴ **צבי לצדיק א'** על התורה, רבי צבי אלימלך ב"ר דוד שפירא מבלוזוב, ניו יורק תשי', תחילת הספר (עמ' ז-ח).

⁵ **רע"ב** על אבות ה,ו: והמכתב - של סנפרינון היו. ארכן ששה ורחבן ששה. ועביין שלשה. כאבן אחת שארכה ורחבה ועוביה שוין ונחלקה לשנים.

⁶ הוא מציין שהטעם **סוף פסוק, כל-ישראל**, אינו טעם, אלא שבא בסוף כל פסוק.

⁷ **מדרש רבה שמות**, פרשה כח פסקה א.